

AI กับความจำเป็นในการบริหารการศึกษา*

AI AND THE NECESSITY OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION

พระมหาชริวิชัย วชิรเมธี (คามพิณิจ)^{1*}, พระครูปลัดประวิทย์ วรรณโม (ทรัพย์อุไรรัตน์)², อาคม มากมีทรัพย์¹Phramaha Wachiravit Vajiramedhi (Kamphinit)^{1*}, Phrakhrupalad Prawit Warathummo (Supurairut)², Arkom Makmeesab¹¹นักวิชาการอิสระ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย¹Independent Scholar, Bangkok, Thailand²คณะสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครปฐม ประเทศไทย²Faculty of Social Sciences, Buddhapanya Sri Dvaravati Sangha College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonpathom, Thailand

*Corresponding author E-mail: wachiravit.ka@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งอธิบายถึงความจำเป็นของการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยเน้นการวิเคราะห์บทบาทของ AI ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ของผู้เรียนและบุคลากร การวางแผนทรัพยากรเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ผลจากการศึกษาข้อมูลและงานเขียนที่เกี่ยวข้องพบว่า AI ไม่เพียงช่วยลดภาระงานด้านเอกสารและงานธุรการ แต่ยังมีศักยภาพในการสนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก อย่างไรก็ตาม การบูรณาการ AI ในการบริหารการศึกษายังเผชิญความท้าทาย ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีความพร้อมของบุคลากร ตลอดจนประเด็นด้านจริยธรรมและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ดังนั้น บทความนี้เสนอว่า การนำ AI มาใช้ในการบริหารการศึกษา ควรดำเนินการไปพร้อมกับการกำหนดนโยบายที่รอบด้าน การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและครู รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อให้การใช้ AI เป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังอธิบายถึงมาตรฐานที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างทิศทางที่ชัดเจนและง่ายต่อการปรับใช้ โดยคำนึงถึงข้อจำกัดและความคุ้มค่าทั้งด้านกายภาพและจิตใจ ซึ่งช่วยให้การบริหารการศึกษามีแบบแผนชัดเจน และเป็นต้นแบบสำหรับพัฒนาบริบทอื่นต่อไป ดังนั้นบทความนี้สรุปถึงความจำเป็นของ AI ที่จะนำมาใช้ในสถานศึกษา และแนวคิดใหม่ที่จะทำให้การใช้ AI นั้นมีมาตรฐาน ปลอดภัย และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เกิดความคุ้มค่ามากที่สุดสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงทั้งในสถานศึกษาและชีวิตประจำวัน และบทความนี้เป็นการแสดงมุมมองในการใช้ AI ในสถานศึกษา มีการอ้างอิงผลการวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องร่วมด้วย

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์, ความจำเป็น, การบริหารการศึกษา

Abstract

This article elucidates the necessity of integrating artificial intelligence (AI) into educational administration within the digital era. It underscores the pivotal role of AI in enhancing administrative decision-making, managing large-scale datasets concerning students and personnel, optimizing resource planning for educational quality development, and establishing systematic monitoring and evaluation mechanisms. A review of relevant studies and scholarly works indicates that AI not only alleviates the burden of documentation and administrative routines but also possesses significant potential in fostering active learning. Nevertheless, the integration of AI into educational administration encounters considerable challenges, including infrastructural limitations, technological readiness, personnel preparedness, ethical considerations, and data privacy concerns. Accordingly, the article proposes that the implementation of AI in educational governance should proceed in tandem with comprehensive policy development, professional capacity building for administrators and educators, and the cultivation of a digital learning culture. Such measures would ensure that AI functions as a sustainable instrument for advancing the quality of Thai education. Moreover, the article delineates standards to guide AI adoption, thereby providing a clear, adaptable framework that considers both physical and psychological constraints as well as cost-effectiveness. This structured approach would not only enhance clarity in educational management but also serve as a replicable model for application in broader contexts. In conclusion, this study affirms the necessity of AI integration within educational institutions and advances novel perspectives to ensure its standardized, secure, and maximally beneficial utilization for learners in both physical and psychological dimensions. The article further emphasizes the practicality of AI implementation, demonstrating its applicability not only in educational settings but also in everyday life, supported by evidence from prior research and academic discourse.

Keywords: Artificial Intelligence (AI), Necessity, Educational Administration

บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกมิติของสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการสื่อสาร (Brynjolfsson, E. & McAfee, A., 2017) การศึกษาในฐานะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบและโอกาสที่เกิดจาก AI ได้ (Luckin, R. et al., 2016) การบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ใช่เพียงการจัดการทรัพยากรบุคคล งบประมาณ และกิจกรรมการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังต้องเผชิญกับโจทย์ใหม่ในการนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของระบบการศึกษา

AI มีศักยภาพในการช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและองค์กรทางการศึกษาหลายด้าน เช่น การประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน การออกแบบการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning) และการจัดการระบบติดตามผลที่มีความแม่นยำ (Holmes, W. et al., 2019) นอกจากนี้ AI ยังช่วยลดภาระงานเอกสาร งานธุรการ และการจัดการข้อมูลที่ซ้ำซ้อน ทำให้ผู้บริหารสามารถใช้เวลาไปกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้มากขึ้น แม้ว่า AI จะมีจุดเด่นมากมาย แต่การนำ AI มาใช้ก็ยังมีความท้าทายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ความรู้และทักษะดิจิทัลของบุคลากร การกำกับดูแลด้านจริยธรรม รวมทั้งความมั่นคงและความปลอดภัยของข้อมูลผู้เรียนและครู (UNESCO, 2021) ประเด็นเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า การใช้ AI ในการบริหารการศึกษาไม่ใช่เพียงการนำเครื่องมือใหม่มาใช้งาน แต่ต้องมาพร้อมกับการปรับแนวคิด การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล และการวางนโยบายที่รอบคอบ

AI มีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กำลังปฏิวัติวงการศึกษายุคใหม่ อัลกอริทึม AI และหุ่นยนต์เพื่อการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในระบบบริหารจัดการการเรียนรู้และฝึกอบรม ซึ่งให้การสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย (Shan, W. et al., 2024) ในขณะที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยังคงพัฒนาอย่างก้าวกระโดดในด้านความซับซ้อน การผนวกรวมเข้ากับแวดวงการศึกษาจึงกลายเป็นสิ่งที่จับต้องได้มากขึ้น มีการวิเคราะห์อย่างครอบคลุมเกี่ยวกับผลกระทบที่เพิ่มขึ้นของ AI ในการจัดการศึกษา เพื่อประเมินความเป็นไปได้ที่ AI อาจเข้ามาแทนที่บทบาทของผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษา การศึกษานี้ศึกษาว่า AI สามารถเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการสถาบันการศึกษาได้อย่างไร โดยอาศัยแนวทางเชิงคาดการณ์และการทบทวนวรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์อย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยศึกษาว่า AI สามารถเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการสถาบันการศึกษาได้อย่างไร โดยการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการตัดสินใจ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และปรับแต่งเส้นทางการศึกษาให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลผ่านการวิเคราะห์ชุดข้อมูลขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดที่แท้จริงของ AI ก็ยังคงเด่นชัดอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ AI ไม่สามารถเลียนแบบความสามารถพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ความเห็นอกเห็นใจ สัญชาตญาณ ความเป็นผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจ และความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์อย่างลึกซึ้ง ด้วยเหตุนี้ จึงมีการเสนอแบบจำลองภาวะผู้นำแบบผสมผสาน โดย AI ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยที่มีประสิทธิภาพสูงสำหรับงานประจำวัน ขณะที่ผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษา มุ่งเน้นไปที่ด้านกลยุทธ์และความสัมพันธ์ ดังนั้น แม้ว่า AI จะมีข้อได้เปรียบที่สำคัญสำหรับการจัดการศึกษา แต่ก็ไม่สามารถทดแทนบทบาทที่จำเป็นของผู้อำนวยการฝ่ายศึกษามนุษย์ได้ทั้งหมด (Badr, M. & Ahmed, A., 2025) แสดงให้เห็นว่า AI มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารการศึกษา แต่ก็มีข้อจำกัดที่ AI ไม่สามารถตอบสนองทางความรู้สึกได้เหมือนมนุษย์เช่นกัน ซึ่งการนำมาใช้ในการบริหารการศึกษานั้นก็มีจุดมุ่งหมายแน่นอนว่า เพื่อการสร้างกิจกรรมทางกายภาพเป็นส่วนมากเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก แต่ยังคงขาดการเชื่อมโยงถึงสภาพจิตใจร่วมด้วย

ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งอธิบายถึงความจำเป็นในการนำ AI มาใช้ในกระบวนการบริหารการศึกษา โดยจะวิเคราะห์ทั้งศักยภาพ ประโยชน์ และข้อท้าทาย ตลอดจนเสนอแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม เพื่อให้การประยุกต์ใช้ AI สามารถสร้างคุณค่าอย่างแท้จริงต่อการศึกษาไทยในอนาคต

ความหมายของ AI

AI (Artificial Intelligence) หรือที่เราเรียกว่า ปัญญาประดิษฐ์ แต่น้อยคนนักที่จะรู้ความหมายอันลึกซึ้งและเข้าใจว่า AI นั้น ใช้เพื่อเกิดประโยชน์อันสูงสุดได้อย่างไร โดยเกี่ยวกับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบของประเทศไทย แต่ก็มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับ AI ไว้เช่นกัน คือ Artificial Intelligence (AI) หรือปัญญาประดิษฐ์เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (Computer Science) ที่เกี่ยวข้องกับการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Coding) ที่อยู่ในรูปแบบกระบวนการแก้ไขปัญหาที่อธิบายเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนที่เราเรียกเป็นภาษาทางเทคนิคว่า Algorithm หรือ “อัลกอริทึม” นั่นเอง โดยรูปแบบที่ปรากฏอาจจะเป็นได้ใน 3 ลักษณะคือ ลักษณะที่เราใช้สื่อสารกันทั่วไป (Natural Language) ลักษณะที่อธิบายด้วยรหัสจำลองหรือรหัสเทียมที่เป็นรหัสที่ได้ตกลงความหมายไว้แล้วตั้งแต่ต้น (Pseudocode) และลักษณะที่อธิบายด้วยแผนผัง (Flowchart) (เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ, 2560) หรืออีกนัยหนึ่ง หมายถึง เทคโนโลยีการสร้างความสามารถให้แก่เครื่องจักรและคอมพิวเตอร์ ด้วยอัลกอริทึมและกลุ่มเครื่องมือทางสถิติ เพื่อสร้างซอฟต์แวร์ทรงปัญญา ที่สามารถเลียนแบบความสามารถของมนุษย์ที่ซับซ้อนได้เช่น จดจำ แยกแยะ ให้เหตุผล ตัดสินใจ คาดการณ์ สื่อสารกับมนุษย์ เป็นต้น ในบางกรณีอาจไปถึงขั้นเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (ปริชาพล ชูศรี และคณะ, 2562) โดยจากข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นได้ถึงข้อสรุปว่า AI หรือ ปัญญาประดิษฐ์นั้นหมายความว่า การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานให้กับเครื่องจักรหรือระบบคอมพิวเตอร์และการสื่อสารแบบไร้สาย

ความหมายของการบริหารการศึกษา

การเรียนรู้การศึกษาจำเป็นต้องมีจุดศูนย์กลางเพื่อให้ไปตามระเบียบสากลและเพื่อให้ง่ายต่อการพัฒนาระบบการศึกษาให้ผู้เรียนได้มีศักยภาพที่พร้อมต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต แต่อาจจะต้องปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสถานการณ์ที่สอดคล้องกับสังคมโลกแห่งการแข่งขันทางเศรษฐกิจหรือพุดง่าย ๆ ว่า ใครมีระบบการศึกษาที่ได้มาตรฐานมีประสิทธิภาพมากกว่าก็ย่อมได้เปรียบทางข้อต่อรองในด้านอื่น ๆ ในการแลกเปลี่ยนหรือตามกลไกในการดำเนินงานหรือธุรกิจ ซึ่งอาจจะแสดงให้เห็นจากความหมายของการบริหารการศึกษาได้ เช่น การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานด้วยกระบวนการที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาทุกด้าน เช่น ความรู้ที่ควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรม หรือความสัมพันธ์ด้านจิตใจในการใช้ AI ร่วมกันทำกิจกรรมของผู้เรียนจนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคม ให้ดำรงชีวิตในสังคมเป็นไปด้วยความสงบสุข (ธีระ รุณเจริญ, 2553) และการบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการบริหารงานในสถานศึกษา มีจุดเริ่มต้นจากการร่วมกันปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคล ที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์และร่วมกันปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้บริการทางการศึกษา พัฒนาให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร พัฒนาศักยภาพบุคลากรภายในสถานศึกษาให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ และให้เป็นบุคลากรที่ดีมีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อสังคม (พิชญภา ยืนยาว, 2565) จากข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่า การบริหารการศึกษานั้น หมายถึง การบริหารงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างสูงสุดสำหรับผู้เรียน ซึ่งมีการวางแผนเป็นโครงสร้างในการดำเนินการอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนอย่างชัดเจนเพื่อให้การเรียนรู้เกิดความราบรื่นกับทั้งผู้สอนและผู้เรียน

ความจำเป็นที่การศึกษาต้องปรับตัว

การมีเทคโนโลยีเกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบันส่งผลให้ทุกมิติในการดำเนินชีวิตของมนุษย์นั้นเกิดการปรับตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับการพัฒนาของเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการทำงานนั้น ๆ ในยุคก่อนหรืออาจจะย้อนกลับไปได้เมื่อ 20 ปีที่แล้ว การใช้โทรศัพท์มือถือยังเป็นแบบเน้นการใช้งานเพื่อการสื่อสารเท่านั้น ซึ่งยังไม่สามารถทำงานได้หลากหลายอย่าง เช่น โทรศัพท์หรือที่เรียกว่าสมาร์ตโฟน การทำงานของโทรศัพท์ในยุคนี้จึงทำให้มนุษย์ต้องลงมือปฏิบัติในการลงมือทำเอง เช่น การจดบันทึกด้วยกระดาษ การเขียนจดหมายเพื่อใช้ในการสื่อสาร เป็นต้น แต่สำหรับทุกวันนี้เกิดการปรับเปลี่ยนการใช้โทรศัพท์ในการดำเนินชีวิตมากขึ้น หรือจะเรียกได้ว่าเป็นการดำเนินชีวิตที่ง่ายขึ้นกว่าเดิม ซึ่งมีแอปพลิเคชันในการช่วยจดบันทึก หรือการส่งข้อความผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งง่ายและรวดเร็ว จนอาจจะต้องลืมไปด้วยซ้ำว่า ทุกวันนี้เริ่มต้นด้วยการเขียนจั่วหัวจดหมายว่าอย่างไร จึงจะถูกต้องตามหลักการในการเขียนหนังสือ แต่ AI ก็สามารถทำได้ในพริบตาเพียงแค่ผู้ใช้พิมพ์คำสั่งที่ต้องการ AI จะดำเนินการให้ตามที่ผู้ใช้ต้องการ

เมื่อเกิดความหลากหลายด้าน AI ความหลากหลายนี้จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจเพราะ AI คือสิ่งที่มีทั้งด้านที่ดีและข้อเสียซึ่งก็แล้วแต่ผู้ใช้จะต้องปรับตัวและรู้เท่าทันการทำงานของ AI และที่สำคัญคือจิตสำนึกที่ดีที่ต้องมีควบคู่กันไปด้วย

การศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องควบคู่ไปกับสังคมโลกและมีมาอย่างยาวนานและเกิดการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา แต่ในสถานการณ์การศึกษาของไทย เรายังขาดจุดศูนย์กลางหรือกฎระเบียบที่เป็นคำสั่งจากหน่วยงานภาครัฐว่า ควรใช้ AI ตัวไหนเป็นกรอบในการส่งเสริมการเรียนรู้ และอะไรคือเกณฑ์มาตรฐานที่ถูกต้องที่สุดสำหรับการใช้งานเพื่อให้เกิดขอบเขตที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน แต่ในปัจจุบันนั้นคือความหลากหลายในการเลือกใช้ โดยไม่จำกัด อายุหรือวัยของผู้เรียนว่ามีความจำเป็นต้องใช้มากแค่ไหน เพราะทุกวันนี้เปรียบเสมือนความอิสระในการเข้าถึงโลกออนไลน์ได้ทุกเมื่อแม้ในยามหลับก็ยังสามารถให้ AI ทำงานให้แทนได้

แม้การปรับตัวของการศึกษาจะเป็นสิ่งสำคัญเสมอ แต่การนำ AI มาใช้ควรอยู่บนมาตรฐานร่วมของสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีจริยธรรม แต่ถ้ายึดติดโดยปราศจากหัวเรือที่คอยชี้นำลูกเรือ โดยปล่อยให้ลูกเรื่อนั้นใช้พายไปกันคนละทิศละทางก็ย่อมจะส่งผลให้เกิดการไปไม่ถึงฝั่งหรือเกิดมรสุมที่ไม่อาจจะประเมินถึงความเสี่ยงจากแรงคลื่นและลมในมหาสมุทรได้เช่นกัน

บทบาทของ AI ในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างกว้างขวาง ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการช่วยคิดแทนมนุษย์ในบางกระบวนการ หากแต่ยังสามารถประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และคาดการณ์ผลลัพธ์ได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว ส่งผลให้การตัดสินใจในเรื่องที่มีความซับซ้อนสามารถทำได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น AI จึงถูกนำไปใช้ในหลากหลายบริบท ทั้งการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจ การจัดการระบบการเงิน การแพทย์ การขนส่ง รวมถึงการจัดการศึกษา

นอกจากนี้ AI ยังมีศักยภาพในการวางแผนและออกแบบกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น ระบบอัจฉริยะที่ช่วยบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กร ระบบวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้เพื่อปรับการให้บริการที่เหมาะสม หรือแม้แต่การสร้างแบบจำลองสถานการณ์เพื่อใช้ในการคาดการณ์ปัญหาและวางแผนแนวทางแก้ไขล่วงหน้า คุณลักษณะเหล่านี้ทำให้ AI ไม่ได้เป็นเพียงเทคโนโลยีเพื่อความสะดวกสบายเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในทุกมิติ

กล่าวได้ว่า AI กำลังกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวัน ตั้งแต่การใช้งานในสมาร์ทโฟน ระบบผู้ช่วยอัจฉริยะ การค้นหาข้อมูล ไปจนถึงระบบขับเคลื่อนอัตโนมัติและการเรียนรู้ส่วนบุคคล ด้วยความสามารถในการทำงานที่รวดเร็วและแม่นยำ AI จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ในยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่า AI คือความง่ายในทุกมิติในการดำเนินชีวิต ซึ่งมีผลทางบวกต่อการทำงานและธุรกิจหรือในการบริหารจัดการกับสถานการณ์ที่ฉุกเฉินก็สามารถทำให้เกิดความราบรื่นได้อย่างน่าอัศจรรย์ แต่ในความง่ายตามที่กล่าวมานั้นเป็นเพียงบริบทด้านนอกของบุคคลซึ่งเหมือนจะได้รับการพัฒนาได้อย่างไร้ขีดจำกัด แต่ในทางด้านการคิดแล้ว ยังเป็นข้อที่ต้องคำนึงถึงเช่นกันว่า เมื่อ AI ได้ทำงานแทนหรือคิดแทนแทบจะทุกอย่างแล้วนั้น การพัฒนาในด้านการคิดของมนุษย์นั้นจะถูกบดบังหรือไม่ถูกพัฒนาจริงหรือไม่ เพราะตามปกติของคนเราแล้วเมื่อได้คิดเองย่อมเห็นช่องโหว่ของปัญหาและสามารถปฏิบัติการแก้ไขได้อย่างถูกต้องตามเหตุและปัจจัยที่เป็นได้อย่างมีขั้นตอน

ดังนั้น AI จึงเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญในการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาให้ทั้งบุคลากรที่ทำหน้าที่สอน เกิดการทำงานที่ราบรื่นส่งผลไปยังผู้เรียน และก่อให้เกิดประโยชน์ในการบรรลุเป้าหมายในสาระการเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจและมีประสิทธิภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจสามารถทำงานร่วมกันตามเวลาที่กำหนด แต่การใช้ AI นั้นก็ต้องมีระเบียบและขั้นตอนที่ชัดเจน มีการรับรู้ร่วมกันอย่างเปิดเผยทั้งผู้สอนและผู้เรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในช่วงเวลานั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดและมีจุดมุ่งหมายร่วมกันซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการเรียนรู้

บทบาทของการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน

การศึกษาในประเทศไทยมีทางเลือกที่หลากหลายขึ้นอยู่กับโอกาสทางการศึกษาของแต่ละคน แต่สำหรับการบริหารการศึกษานั้นถึงแม้จะยึดถือหลักสูตรแกนกลางที่ใช้ในการเรียนการสอนก็ตาม แต่สำหรับการบริหารการศึกษานั้นก็ย่อมต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ๆ ว่า จะมีไอเดียหรือแนวคิดในการพัฒนาผู้สอนและกระจายความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้อย่างไร การบริหารการศึกษาจึงควรเป็นการบริหารอย่างแท้จริงโดยการกำหนดนโยบายสำหรับการใช้เครื่องมือซึ่งมาจากแนวคิดในการบริหารการศึกษาสำหรับผู้นำสถานศึกษานั้น เพื่อเป็นมาตรฐานในการเรียนการสอนหรือสำหรับการแข่งขันทางวิชาการของผู้เรียน ซึ่งเกิดการแข่งขันความก้าวหน้าทางวิชาการของผู้เรียนกันอยู่เป็นประจำ แต่เมื่อเกิดความหลากหลายในการเลือกใช้เครื่องมือจึงถือเป็นความได้เปรียบและไม่สามารถวัดได้จริงว่า ตกลงเพราะความสามารถหรือเพราะเครื่องมือดีกว่าจึงสามารถบรรลุเป้าหมายได้ไววกว่ากัน

การใช้ AI ถือว่าเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการนำมาใช้ในการบริหารการศึกษาเพื่อให้เกิดความง่ายและสะดวกต่อการดำเนินงานในสถานศึกษา เช่น ในด้านการบริหารบุคลากร การลดภาระงานของผู้สอน การถ่ายทอดกระบวนการคิดของผู้เรียน เป็นต้น ซึ่งก็ต้องคำนึงผลที่อาจจะตามมาในภายหลัง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม หรือค่าใช้จ่ายที่อาจจะพุ่งเฟื่องมากเกินไป เพราะยังไม่มีขอบเขตในการใช้งาน AI แล้ว ผู้เรียนหลายคนก็อาจจะต้องซื้อเพื่อให้เกิดการทำงานที่ไวขึ้น ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิด AI ตัวใหม่ และเป็นการสร้างบรรทัดฐานใหม่ให้เกิดภายในสถานศึกษา

ดังนั้นการนำ AI มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้คงจะไม่ได้หมายถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการสั่งงาน AI เท่านั้น แต่ควรมีการพิจารณาที่จะเลือกใช้ AI แต่ละตัวเพื่อให้เกิดความคิดวิเคราะห์ถึงความปลอดภัยทั้งสุขภาพร่างกายและจิตใจ รวมถึงข้อมูลที่สำคัญที่อาจจะส่งผลให้เกิดอันตรายทางไซเบอร์ได้เช่นกัน ผู้นำสถานศึกษาควรคำนึงถึงตัว AI ที่จะนำเข้ามาสู่สถานศึกษาของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา จากนั้นจึงออกกฎระเบียบในการใช้ AI ก่อนนำเข้าสู่การเรียนเพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมการใช้ AI ภายในสถานศึกษานั้น

AI ควรสอดคล้องกับนโยบายสถานศึกษา

การศึกษาที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน และมีเครื่องมือในการดำเนินงานให้ก้าวทันต่อสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนไป สามารถวัดและประเมินได้ทั้งผลของงานและความรู้สึกของผู้เรียนว่า หลังจากได้ใช้ AI เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมภายในชั่วโมงเรียนแล้ว ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ ทักษะ และความรู้ที่เกิดขึ้นจากการใช้ AI นั้นสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้หรือไม่

การให้ความสำคัญต่อนโยบายการศึกษาถือว่าเป็นสิ่งแรกที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงว่า การนำ AI มาใช้ในสถานศึกษานั้นก็ยังมีข้อดีอีกเช่นกัน เพราะการกำหนดว่า AI แบบไหนจะเป็นประโยชน์และเป็นมาตรฐานที่เกิดการยอมรับว่าสามารถนำมาใช้ได้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

การบริหารการศึกษานั้นย่อมต้องมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องของการใช้ AI ในการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการพัฒนา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ทุกคนจะมีอิสระในการนำ AI มาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างไร้ขีดจำกัด เพราะกว่าจะใช้งานได้นั้นทุกอย่างต้องถูกวิเคราะห์มาสำหรับผู้เรียนแล้วว่า คือสิ่งที่มีประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ AI ที่กำลังใช้อยู่ นั้นสามารถใช้ได้ยาวนานแค่ไหน จึงต้องปรับตัวและปรับเปลี่ยน AI ใหม่ เพื่อให้เกิดมาตรฐานกับสถานศึกษานั้น ซึ่งอาจจะเป็นนโยบายเฉพาะสถานศึกษาที่ต้องมีวิสัยทัศน์ในการมีนโยบายเกี่ยวกับ AI ที่จะนำมาใช้ในการบริหารการศึกษา และที่สำคัญนั้นการกลั่นกรอง AI โดยการประชุมและทดลองใช้ร่วมกันนั้นยิ่งจะถือเป็นสิ่งที่ดีและสำคัญเป็นอย่างยิ่งว่าในขอบเขตของแต่ละสถานศึกษานั้น AI แบบไหนที่เป็นมาตรฐานของเขตพื้นที่การศึกษานั้น ๆ ซึ่งจะมีบริบทและความเข้าใจร่วมกัน ไม่เกิดการแข่งขันจนมากเกินไป

การพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไป

ในยุคแห่งการแข่งขันทางเศรษฐกิจทุกอย่างต้องรวดเร็วไว ใครมีไอเดียหรือเครื่องมือที่ทันสมัยกว่าก็ย่อมมีข้อได้เปรียบมากมาย และในปัจจุบันนั้นเชื่อว่าทุกคนที่อยู่ ยืนอยู่บนจุดแห่งการแข่งขันทางเศรษฐกิจนั้น

ย่อมต้องพึ่งพาอาศัยเทคโนโลยีเป็นส่วนมากในการช่วยให้ชีวิตเกิดความราบรื่นมากขึ้น แต่ถือว่าเป็นเรื่องที่ดีที่สามารถจัดการดำเนินแผนงานหรือการดำเนินชีวิตให้เกิดความคล่องตัวได้อย่างเท่าทัน ซึ่งไม่แปลก เพราะทุกคนต่างก็ต้องอาศัยเครื่องทุนแรงให้กับตัวเองเพื่อให้เกิดการลดภาระงานหรือลดการจ้างงานเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งในมุมมองของภาคธุรกิจ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางธุรกิจและส่งเสริมศักยภาพทางการแข่งขัน ถือเป็นสิ่งพื้นฐานในการปรับตัวต่อการแข่งขันทางธุรกิจ หากแต่พื้นฐานของแต่ละองค์กรนั้นมีความแตกต่างกันไป ทั้งในแง่ของรูปแบบการดำเนินงาน วัฒนธรรมองค์กร ตลอดจนพื้นฐานของบุคลากรในองค์กรที่แตกต่างกัน ทำให้การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้จึงไม่ใช่สูตรสำเร็จเสมอไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระแสการปรับเปลี่ยนสู่ดิจิทัล (Digital Transformation) ที่เป็นเป้าหมาย และ/หรือ กิจกรรมหลักหนึ่งขององค์กรในโลกหลังการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยการศึกษาการปรับเปลี่ยนสู่ดิจิทัลและผลกระทบต่อองค์กรโดยจำแนกผลกระทบต่อการปรับสู่ดิจิทัลออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ รูปแบบธุรกิจ กระบวนการดำเนินงาน ประสิทธิภาพผู้บริโภค บุคลากรในองค์กร วัฒนธรรมองค์กร และโครงสร้างพื้นฐาน (ภูเทพ ดอนท้วม และคณะ, 2567)

สำหรับการพึ่งพาเทคโนโลยีนั้นถือว่าเป็นสิ่งไม่ผิดประการใด แต่หากมองอีกมุมในแง่ของการพัฒนาตนเองนั้นซึ่งเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์แล้วก็ย่อมจะเกิดการตั้งคำถามอย่างแน่นอนว่า หากมนุษย์เราไร้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีเข้าช่วยแล้ว สมองจะเกิดการพัฒนาหรือคิดเองได้อย่างรอบคอบหรือไม่ หรืออาจจะต้องใช้เวลาานกว่าเดิมและใช้ผู้ช่วยเพิ่มมากขึ้น สิ่งนี้อาจจะเป็นผลเสียสำหรับผู้ที่ใช้ทุกอย่างที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีในการนำทางชีวิตทั้งเรื่องการเรียนรู้ การงาน หรือการดำเนินชีวิตบางอย่าง เพราะหลายคนมีความใฝ่ฝันที่อยากจะเห็นทุกอย่างเป็นเรื่องง่ายหรือทำงานแทนตัวเองได้ เช่น การกวาดบ้าน การล้างจาน หรือแม้กระทั่งการให้หุ่นยนต์ขับรถให้ตนเองนั่งอย่างสบาย เป็นต้น สิ่งเหล่านั้นจะกลายเป็นความเคยชินและเกิดการลืมหืมที่ตนเองเคยมี และเมื่อจะนำกลับมาใช้ก็ต้องอาศัยทั้งพลังงานและพลังใจความคิดในการดำเนินการนั้น ๆ สิ่งนี้อาจจะเป็นเพียงข้อคิดเห็นเล็กน้อย ๆ เท่านั้น ซึ่งอาจจะไม่ส่งผลกระทบใด ๆ กับผู้ใช้เทคโนโลยีมากเท่าไรนัก หากคนนั้นมีกำลังทรัพย์มากพอที่จะอัปเดต AI นั้นได้อย่างทันเวลาและทันสมัยยิ่งขึ้นไป

ความคุ้มค่าและการปรับตัว

AI คือสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ในทุก ๆ วันและเกี่ยวเนื่องกับเรื่องของราคาที่เกิดการแข่งขันกันในทุกมิติความสามารถของ AI แต่ละตัวจึงเป็นข้อคิดทางเลือกสำหรับผู้ใช้งานว่า ตัวไหนมีความคุ้มค่าที่จะนำมาใช้ในงานหรือองค์กร หรือแม้กระทั่งการใช้ส่วนตัว บางคนหรือบางองค์กรถึงกับต้องซื้อมาเพื่อใช้ต่อยอดในการพัฒนาตนเองหรือพัฒนาองค์กรให้เกิดความรวดเร็วทรงประสิทธิภาพในการบรรลุภารกิจของแต่ละสังกัด แต่การคาดการณ์นั้นย่อมไม่แน่นอน เพราะ AI จะเกิดการปรับปรุงเรื่อย ๆ ซึ่งอาจจะดีกว่าและมีมูลค่าที่สูงกว่า AI ที่ตนเองมีอยู่แล้ว จึงเป็นเรื่องที่ต้องทำการบ้านเยอะมาก และใครจะเป็นผู้วิเคราะห์ในส่วนนี้ว่า AI ที่กำลังใช้อยู่ตอนนี้มีความคุ้มค่าต่อการบริหารการศึกษา หรือจะง่ายต่อการปรับตัวของผู้ใช้ภายในสถานศึกษานั้น หรือแม้กระทั่งผู้เรียนจะสามารถเข้าใจทักษะการใช้งานเกี่ยวกับ AI ตัวนั้นได้หรือไม่ และการเติบโตอย่างรวดเร็วของการเปลี่ยนงานประจำวันของเราสู่ดิจิทัล การศึกษาด้าน AI จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อโอกาสในอนาคต ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และทักษะที่

เกี่ยวข้องจะเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จ ดังนั้น การได้รับการศึกษาด้าน AI ที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้บุคลากรด้าน AI ในอนาคตมีความเปิดกว้างและมีความหลากหลายมากขึ้น (Aruleba, K. et al., 2021)

ดังนั้นการเลือก AI ที่ดีจึงต้องคำนึงถึงคุณค่าและการปรับตัวต่อผู้ที่จะนำไปใช้และผู้ที่จะได้รับการส่งต่อว่า ผู้คนเหล่านั้นพร้อมจะใช้ AI ตัวดังกล่าวหรือไม่ และถ้ามีความคุ้มค่าตลอดถึงผู้เรียนสามารถปรับตัวได้ แล้วก็ปีจึงจะเปลี่ยน AI ใหม่ เพราะ AI ที่เกิดขึ้นใหม่ในทุก ๆ วัน และมีฟังก์ชันที่ดีกว่าสิ่งที่เกิดเมื่อวาน แต่ตรงนี้ก็ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษาว่ามีนโยบายในการใช้ AI เพื่อการพัฒนาผู้เรียนเฉพาะเรื่องอะไร และอาจจะไม่จำเป็นต้องวิ่งแข่งกับความหลากหลายของ AI ในทุก ๆ วัน ถึงแม้จะมีความง่ายและความตื่นเต้น อาจจะมีความสนุกสนานต่อผู้เรียนก็จริง แต่ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ทุกอย่างเกี่ยวกับ AI

เมื่อ AI เกิดการพัฒนาแบบไม่หยุดยั้ง

เมื่อ AI มีความหลากหลายแบรนด์ และมีหลายเวอร์ชัน เราคงจะหาที่สิ้นสุดไม่ได้ เพราะคนมีการแข่งขันกันมากขึ้น จึงต้องรีบทำและพัฒนา แต่สำหรับการควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดการปรับเปลี่ยนบ่อย ๆ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อทุนทรัพย์ หรือการปรับตัวด้านทักษะการใช้งานของผู้เรียนในสถานศึกษาแล้ว ดังนั้นการบริหารการศึกษาจึงควรมีวิธีในการหาจุดกึ่งกลางในการนำ AI บางตัวมาใช้เพื่อให้เกิดความคงที่ในการเรียนการสอน และเกิดทิศทางที่เป็นความเข้าใจร่วมกันของบุคลากรและผู้เรียน ซึ่งจะทำให้เห็นเป้าหมายที่เป็นจุดยืนสำคัญในการดำเนินงานร่วมกัน โดยไม่ต้องตื่นตระหนกหรือตื่นเต็นกับสิ่งใหม่ ๆ เสมอ แต่ก็ต้องผ่านการพิจารณาว่า สิ่งที่กำลังใช้อยู่ไม่น่าล้าหลังจนเกินไป สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ได้อีกในระยะยาวได้อย่างไม่ล้าสมัย แต่ AI ตัวนั้นสามารถนำมาใช้และส่งเสริมจิตสำนึกที่ดีอย่างยั่งยืนให้กับผู้เรียนได้อย่างมั่นคงชัดเจน นั่นถือว่าเป็นสิ่งที่ AI หลายตัวต้องพิสูจน์ให้มนุษย์ได้เห็นอย่างประจักษ์ว่า เมื่อใช้แล้วเกิดผลต่อสภาพจิตใจอย่างไร มิใช่การแข่งขันเพื่อให้เกิดชัยชนะทางธุรกิจหรือเพื่อผลรางวัลใด แต่มุ่งเน้นสร้างความสุขของผู้ใช้งานร่วมด้วยจึงจะถือว่าเป็น AI ที่สมบูรณ์ ซึ่งในปัจจุบันมีผลการวิจัยที่บ่งบอกได้ว่า การใช้ AI แบบอิสระหรือการใช้ AI ที่หลากหลายย่อมส่งผลเสียต่อสุขภาพจิต โดยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการพึ่งพาโซเชียลมีเดียกับระยะเวลาการนอนที่ยาวนานขึ้น ปัญหาการนอนหลับที่เพิ่มขึ้น ผลการเรียนรู้ที่แย่ลง ความพึงพอใจในชีวิตที่ต่ำลง และระดับภาวะซึมเศร้าที่สูงขึ้นในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัย (Hao, L. et al., 2022)

การใช้ AI เพื่อการก้าวเดินอย่างรู้เท่าทัน

ในโลกแห่งการสื่อสารแบบไร้สาย ทุกอย่างแทบจะเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตไปแล้วก็ได้ แต่ AI ก็ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้คนไม่สามารถก้าวข้ามได้ และเมื่อมองย้อนหลังกลับไปเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ทำไมมนุษย์ยังทำงานได้อย่างดีเยี่ยม สามารถประสบผลสำเร็จได้ แต่คำตอบก็ย่อมแตกต่างกันออกไป เพราะเมื่อมี AI ทุกอย่างก็ไวขึ้น การทำงานหรือการนัดหมายมีตารางที่ชัดเจน ไม่จำเป็นต้องมีเลขาหรือผู้ช่วย เพราะผู้ช่วยอยู่ในมือคุณแล้วทุกอย่างจบด้วย AI การดำเนินชีวิตราบรื่นไปหมด แต่เพื่อเกิดความสุขร่วมในการใช้ AI ในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรใส่ใจอย่างยิ่ง และควรรู้เท่าทันเมื่อนำมาใช้ในการบริหารการศึกษา เช่น การขาดความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนหรือบุคลากรที่เคยร่วมงานกันมาอย่างยาวนาน อาจจะทำให้เกิดปัญหาเรื่องความสามัคคีในองค์กรมากขึ้น

ซึ่งจากผลวิจัยพบว่า สำนักงานสถิติแรงงานสหรัฐฯ คาดการณ์ว่าตำแหน่งงานด้านสำนักงานและงานสนับสนุนงานธุรการจะสูญหายไปหนึ่งล้านตำแหน่งภายในปี 2572 เนื่องจากปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบอัตโนมัติ (สำนักงานสถิติแรงงาน) แบบจำลองภาษาขนาดใหญ่ได้เปิดโอกาสให้เกิดความสามารถใหม่ ๆ เช่น การสร้างความรู้และการวางแผนงาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญของตำแหน่งงานด้านสำนักงานและงานสนับสนุนงานธุรการ เลขาธิการและผู้ช่วยงานธุรการอาจพบจำนวนพนักงานลดลงสูงสุด 9% ขณะที่พนักงานธนาคารและพนักงานคัดแยก/ประมวลผลจดหมายอาจพบจำนวนพนักงานลดลงสูงสุด 15% ระหว่างปี 2562 ถึง 2572 (สำนักงานสถิติแรงงาน) อัตราการว่างงานของพนักงานออฟฟิศเพิ่มขึ้นจาก 3.3% ในปี 2019 เป็น 7.1% ในปี 2020 (“สำนักงานสถิติแรงงาน”) นักวิเคราะห์ (“หุ่นยนต์กำลังมา; “Gartner: เตรียมพร้อมสำหรับสิ่งที่มากกว่า; “ระบบอัตโนมัติในที่ทำงาน; “ระบบอัตโนมัติอัจฉริยะ”) ระบุว่า การลดลงส่วนใหญ่เกิดจากระบบอัตโนมัติในงานออฟฟิศ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่ใช้ AI จึงน่าจะส่งผลกระทบต่อพนักงานออฟฟิศมากกว่าอาชีพอื่น ๆ (Priyadarshini R. P. et al., 2024) ดังนั้นการใช้ AI ในการบริหารการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา หรืออาจจะส่งผลไปยังการทำกิจกรรมของผู้เรียนที่อาจจะเกิดการแยกตัวหรือไม่ให้ความร่วมมือต่อการทำงานกลุ่มตามสาระสำคัญของการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาได้เช่นกัน

เมื่อการศึกษาต้องพึ่งพา AI หรือเทคโนโลยีเข้ามาในการบริหารการศึกษามากขึ้น เรายังขาดบริบทหรือมาตรฐานในการป้องกันหรือเป็นเกราะในการพิจารณาการเลือกใช้งาน ซึ่งกำลังหมายถึงเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในการใช้งาน ความคุ้มค่า หรือการเลือกใช้ AI ที่เหมาะสมกับบริบท ในส่วนนี้ยังไม่ปรากฏในบทเรียนหรือก่อนเข้าสู่บทเรียนและเริ่มด้วยการลงมือทำกิจกรรมผ่าน AI เรายังขาดข้อเสนอแนะให้กับผู้เรียน หรืออาจจะเป็นเพราะว่าเราสนใจที่จะไปถึงปลายทางในบทเรียนเท่านั้น ส่วนการใช้เครื่องมือ นั่นคือความเป็นอิสระและเป็นสิ่งที่น่าถกเถียงสำหรับผู้ค้นพบหรือไม่ แน่นอนว่าเป็นความกล้าหาญและความชาญฉลาดของผู้เฝ้าหาในการนำ AI มาใช้ แต่อาจจะขาดความเฉลียวที่อาจจะต้องเกิดการสูญเสียทรัพย์สินในภายหลัง เช่น การเรียกเก็บเงินย้อนหลัง เป็นต้น อาจจะเกิดความเดือดร้อนที่หาผู้รับผิดชอบไม่ได้ และไม่มีข้อมูลหมายบังคับว่า คนที่แนะนำให้ใช้งานคือผู้ที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งก็ไม่มีบริบทบังคับในส่วนนี้ ดังนั้น การบริหารการศึกษาจึงต้องมีกรอบและบทบังคับให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาที่จะตามมา ซึ่งอาจจะเป็นการกำหนดบทบาทการใช้ AI และข้อบังคับในสถานศึกษาให้ชัดเจน โดยมีหลักการในการพิจารณาความเหมาะสมของ AI แต่ละตัว ซึ่งแสดงให้เห็นจากผลการสำรวจที่พบว่า เทคโนโลยีใหม ๆ เช่น เครื่องมือ AI เชิงสร้างสรรค์ รวมถึง ChatGPT ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในสถาบันการศึกษามากขึ้น นำเสนอแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรม ในขณะที่เดียวกันก็สร้างความท้าทายใหม่ ๆ การศึกษานี้ใช้วิธีการสำรวจเพื่อศึกษาภูมิทัศน์เชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเหล่านี้ โดยได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมปลายและอธิการบดีมหาวิทยาลัย 102 คน ผลการศึกษาของเราเผยให้เห็นช่องว่างทางนโยบายที่ชัดเจน นั่นคือ สถาบันส่วนใหญ่ขาดแนวทางเฉพาะสำหรับการใช้เครื่องมือ AI อย่างมีจริยธรรม เช่น ChatGPT นอกจากนี้ เรายังพบว่าโรงเรียนมัธยมปลายมีแนวโน้มที่จะดำเนินการด้านนโยบายน้อยกว่าสถาบันอุดมศึกษา ในกรณีที่มีนโยบายดังกล่าว พวกเขามักมองข้ามประเด็นสำคัญ ๆ เช่น ความเป็นส่วนตัวของนักเรียนและความโปร่งใสของอัลกอริทึม ผู้บริหารส่วนใหญ่ตระหนักถึงความจำเป็นของนโยบายเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อปกป้องความปลอดภัยของนักเรียน

และลดความเสี่ยงจากการคัดลอกผลงาน ผลการศึกษาของเราเน้นย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนของกรอบนโยบายที่ยืดหยุ่นและมีการทำซ้ำในบริบททางการศึกษา (Aashish, G. & John, E., 2024)

กรณีศึกษาจากการฟ้องร้องคดีการฆ่าตัวตายของเด็กชายในสหรัฐอเมริกาที่หลงรัก AI จากการแชทบอทพูดคุยกับตัวละคร AI ในหนังสือที่ตนเองชื่นชอบ แต่เมื่อผิดหวังจากตัวละครนั้นจึงทนรับความผิดหวังและเกิดเป็นความเจ็บปวดจึงเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดขึ้น (Malathi, N., 2025) นั่นเป็นเพราะสาเหตุอะไร จากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดการแนะนำจากผู้ใกล้ชิด

การหยุดยั้ง AI ไม่ให้เติบโตในรั้วสถานศึกษานั้นเป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยาก แต่การบริหารจัดการนั้นคือสิ่งสำคัญในการกำหนดขอบเขตเพื่อป้องกันภัยหรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสถานศึกษาหรือการขยายวงกว้าง แต่ถ้าเมื่อใดมีขอบเขตหรือการแนะนำที่เหมาะสมจากผู้มีอำนาจหน้าที่ในการรับผิดชอบอย่างรอบคอบแล้วก็จะสามารถเดินไปได้อย่างปลอดภัยและก้าวหน้า AI อย่างมีความสุขทั้งตัวบุคคลและองค์กรของตนเอง ซึ่งไม่ต้องระแวงระวังจนหวาดระแวงหรือกลัว AI แต่คือความเข้าใจในการเลือกใช้ AI ที่เหมาะสมเท่านั้นเอง

ข้อควรพิจารณาการใช้ AI

ความคุ้มค่า

เมื่อเกิดการดำเนินงานหรือกิจกรรมบางอย่างแล้ว แน่นอนว่าทุกอย่างบนโลกหรือสังคมใดสังคมหนึ่งนั้นย่อมต้องถามถึงความคุ้มค่าของสิ่งที่จะต้องเสียไปและสิ่งที่จะได้ตอบรับกลับมา ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินหรือคุณค่าทางจิตใจ การเลือกใช้ AI ก็เช่นกัน จึงเป็นคำถามที่ว่า เมื่อเลือกใช้ AI หรือเครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีนั้นแล้ว สิ่งที่จะได้รับกลับมาคืออะไร และต้องใช้ทุนทรัพย์เท่าไร ใช้ได้ยาวนานแค่ไหน หรืออาจจะต้องประเมินจากผู้ที่จะนำไปใช้งานและผู้ที่ถูกถ่ายทอดว่าเหมาะต่อการใช้ AI ตัวนั้นหรือไม่ ความคุ้มค่าอาจจะไม่ใช่แค่หมายถึงการใช้งานหรือการได้ในสิ่งที่เสียไปกลับมา แต่ยังหมายถึงบริบทอื่น ๆ ร่วมด้วยเช่นกัน

ความเสี่ยง

ส่วนสำคัญในอันดับแรกที่ต้องคำนึงในการใช้ AI ในการบริหารการศึกษา เพราะทุกอย่างต้องเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามนี้เช่นกัน ซึ่งเป็นปัจจัยอันดับแรกในการพิจารณาที่จะเลือกใช้บางสิ่งบางอย่างในทุกมิติของการใช้ชีวิต นั่นก็คือความปลอดภัย หากมีความเสี่ยงก็ต้องตั้งคำถามต่อไปเพื่อหาจุดสิ้นสุดและหาทางป้องกัน และนำมาใช้ได้ ความเสี่ยงจะลดน้อยลงไปเมื่อเกิดการพิจารณาและทดลองใช้ ซึ่งความเสี่ยงในอันดับแรกคือเรื่องของทรัพย์สินของผู้ที่ใช้งาน เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในยุคปัจจุบันและหลายรูปแบบ

ความเป็นประโยชน์

ความเป็นประโยชน์ก็เป็นอีกประการสำคัญในการบริหารการศึกษา การตั้งคำถามนี้เป็นสิ่งที่เราต้องทำการบ้านหรือตอบคำถามแทนผู้เรียนภายในสถานศึกษาของเราเอง ซึ่งอาจจะต้องทำการทดลองไปสักระยะก่อนนำมาสรุปว่า AI ตัวไหนที่มีประสิทธิภาพมากกว่ากัน ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ทั้งในบทเรียนและในชีวิตประจำวันได้ นั่นจึงจะถือว่าเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง แต่ถ้าหากนำมาใช้ได้เฉพาะช่วงเวลาที่อยู่ในโรงเรียนแล้วนั้นก็ถือว่าได้ประโยชน์เพียงเสี้ยวเวลาในช่วงโมงเรียน แต่ไม่ส่งผลต่อการนำไปใช้ต่อก็ถือว่าขาดทุนไม่เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นเพียงการนำมาใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายให้ผ่านไปในแต่ละคลาสเท่านั้น

มาตรฐานสากล

การบริหารการศึกษาที่ดีนั้นต้องมีเป้าหมายหลักที่จะนำ AI เข้ามาใช้ เช่น เพื่อส่งเสริมการสื่อสารหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้น และควรมีข้อพิจารณาที่ชัดเจน มีความยืดหยุ่นต่อการใช้งานและมีมาตรฐานในแต่ละส่วนต่าง ๆ เช่น ก่อนจะใช้งาน ระหว่างใช้งาน และหลังใช้งาน AI ควรดำเนินการอย่างไร เพราะ AI เข้ามามีบทบาทในชีวิตของมนุษย์มากขึ้นในแต่ละวัน และในสถานศึกษาต้องเป็นเสาหลักในการปลูกฝังให้เกิดการใช้งาน AI อย่างสร้างสรรค์ และคำว่ามาตรฐานจะเกิดการวัดได้จากทั้งภายในและภายนอก หมายถึง พฤติกรรม ความรู้ และการดำเนินชีวิตมีความสอดคล้องกัน

สรุป

การใช้ AI มีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาการเรียนรู้และการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน แต่ปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึงถึงนั้นคือจุดศูนย์กลางหรือบทบาทผู้ดูแลเพื่อป้องกันก่อนการนำมาใช้เพื่อการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะควรพิจารณา AI ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้และความเสี่ยง ความคุ้มค่าจะใช้ตลอดระยะเวลาหรืออายุการใช้งานของ AI ซึ่งจะไม่เกิดการปรับเปลี่ยนบ่อย ๆ จนกลายเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหาจุดยืนได้ และอาจจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการในการพัฒนาผู้เรียนที่ไม่ต่อเนื่อง การใช้ AI เพื่อพัฒนาผู้เรียนควรพิจารณาความมั่นคงและความต่อเนื่องของเทคโนโลยี พร้อมทั้งกำหนดกรอบและระเบียบการใช้งานโดยผู้บริหารสถานศึกษา AI มีศักยภาพในการสร้างคุณค่า แต่หากขาดการกำกับดูแลอาจก่อให้เกิดผลในทางลบได้เช่นกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลและการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดทั้งด้านกายภาพและจิตใจ

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ รุณเจริญ. (2553). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ธนาเพลส.
- ปรีชาพล ชูศรี และคณะ. (2562). เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2568 จาก https://finearts.go.th/storage/contents/detail_file/3T3BbqLSlkxJNusM1rlahfEVieg9EG5sT62ygy3H.pdf
- พิชญาภา ยืนยาว. (2565). แนวคิดและทฤษฎีการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 29 สิงหาคม 2568 จาก https://pws.npru.ac.th/pitchayapa/system/20241206135628_eeed2181b235c9994e4e33959fa1bf34.pdf
- ภูเทพ ดอนท้วม และคณะ. (2567). นวัตกรรมกับการปรับตัวต่อการแข่งขันทางธุรกิจขององค์กร. วารสาร นวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 12(1), 148-156.
- เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. (2560). Artificial Intelligence ปัญญาประดิษฐ์. เรียกใช้เมื่อ 28 สิงหาคม 2568 จาก <https://www.nbtc.go.th/getattachment//News/Information/Introduction-to-Artificial-Intelligence.pdf>

- Aashish, G. & John, E. (2024). From Guidelines to Governance: A Study of AI Policies in Education. Retrieved September 25, 2025, from https://arxiv.org/abs/2403.15601?utm_source=chatgpt.com
- Aruleba, K. et al. (2021). Demography of machine learning education within the K12. In International Conference on Innovations in Bio-Inspired Computing and Applications. Cham: Springer International Publishing.
- Badr, M. & Ahmed, A. (2025). The Rise of Artificial Intelligence in Educational Management: A Prospective Analysis on the Role of the Virtual Educational Director. Retrieved September 25, 2025, from https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050925009020?utm_source=chatgpt.com
- Brynjolfsson, E. & McAfee, A. (2017). Machine, platform, crowd: Harnessing our digital future. New York: W.W. Norton & Company.
- Hao, L. et al. (2022). Using AI chatbots to provide self-help depression interventions for university students: A randomized trial of effectiveness. Retrieved September 25, 2025, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214782922000021?via%3Dihub>
- Holmes, W. et al. (2019). Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning. Boston: Center for Curriculum Redesign.
- Luckin, R. et al. (2016). Intelligence unleashed: An argument for AI in education. Pearson Education. London, UK: Pearson.
- Malathi, N. (2025). Teen's Suicide Turns Mother Against Google, AI Chatbot Startup. Retrieved September 25, 2025, from <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-03-18/teen-s-suicide-turns-mother-against-google-ai-chatbot-startup>
- Priyadarshini R. P. et al. (2024). The future of office and administrative support occupations in the era of artificial intelligence: A state of the art review and future research directions. Retrieved September 25, 2025, from https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0169814124001215?utm_source=chatgpt.com
- Shan, W. et al. (2024). Artificial intelligence in education: A systematic literature review. Retrieved September 25, 2025, from https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0957417424010339?utm_source=chatgpt.com
- UNESCO. (2021). AI and education: Guidance for policy-makers. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.